

Lepomis gibbosus

Synonyma:

České jméno: slunečnice pestrá

Anglické jméno: Pumpkinseed

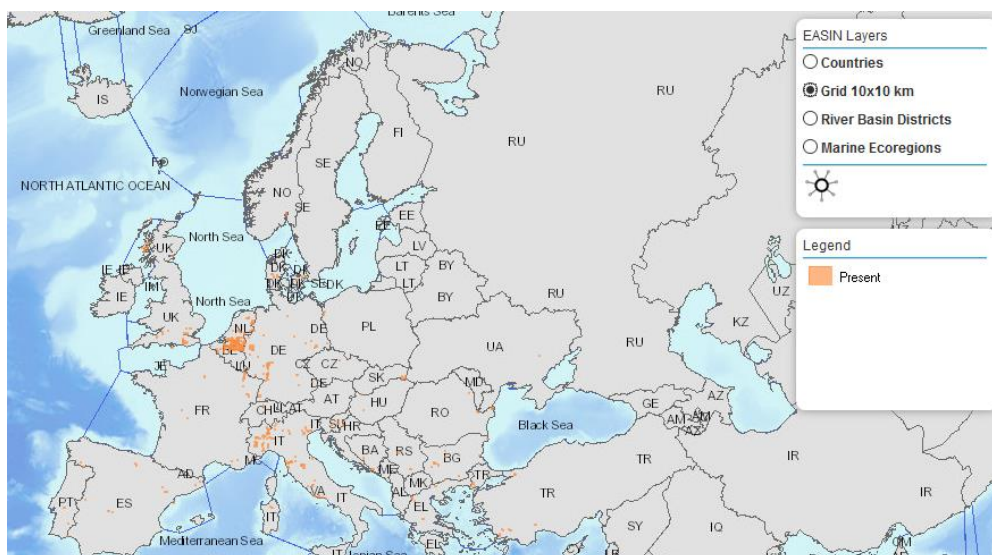
Čeleď: *Centrarchidae*

Obr. 1 Slunečnice pestrá. Foto: Lubomír Klátil, Biolib.cz

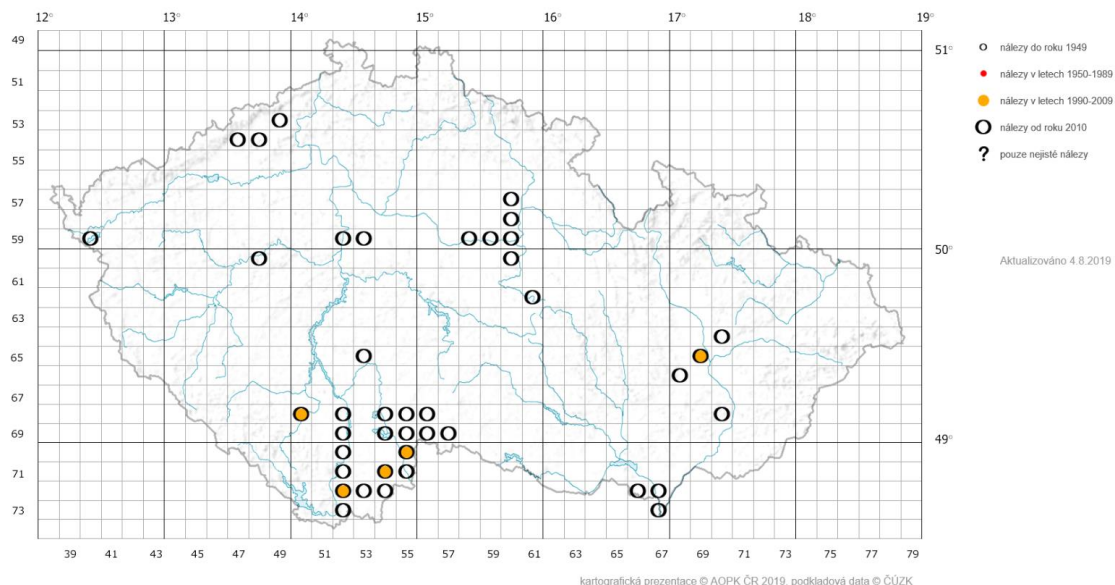
Původ: Východní část Severní Ameriky.

Sekundární rozšíření: Vysazena do ostatních částí Kanady a USA, ve střední a Jižní Americe v v Evropě – první záznam zde v roce 1877 ve Francii (zahradní jezírka na zámku ve Versailles). Dnes ostrůvkovitě rozšíření ve 28 zemích Evropy a Malé Asie.

Obr. 2 Slunečnice pestrá v Evropě (<http://alien.jrc.ec.europa.eu/SpeciesMapper>)

Rozšíření v ČR: První záznamy z roku 1929 na Třeboňsku (nezáměrná introdukce s plůdkem kapra z bývalé Jugoslávie). Dnes ostrůvkovitě rozšíření.

Obr. 3 Výskyt slunečnice pestré v ČR – nálezová databáze AOPK ČR

Cesty zavlečení: Chována jako okrasná ryba v akváriích, vysazována do zahradních jezírek, vypouštěna akvaristy při rušení chovů do volné přírody. K rozšíření též napomáhal neúmyslný přenos s plůdkem hospodářsky cenných ryb.

Popis: Protáhlé, vysoké a z boků zploštělé tělo – max. 40 cm a 0,6 kg, v našich podmínkách do 15 cm a 0,2 kg. Malá ústa, jejichž rozštěpení dosahuje k přednímu okraji oka. Hřbetní ploutev je rozdělena na přední nižší trnitou část a zadní, tvořenou měkkými paprsky. Horní část hlavy, hřbet a horní část boků jsou žlutohnědé až olivově zelené, břicho bronzové až pomerančově červené. Na bocích četné skvrny, barvy olivové, oranžové až červené. Na bocích hlavy bývají výrazné vlnité zelenomodré proužky, na bocích těla je několik rozplývavých tmavých pruhů. Operkulární výběžek na skřelích s tmavou skvrnou lemovanou bílým, žlutým, oranžovým či modrým pruhem a na jeho konci je malá červená poloměsíčitá skvrna. Ploutve žlutavé, hřbetní, břišní a ocasní mají nevýrazné tmavé skvrny. Mladé ryby méně pestré s převažujícím olivovým zabarvením. Samci jsou intenzivněji zabarveni v období tření.

Obr. 4 Vysoké tělo a výrazná skvrna na skřelích.
 Foto: Milan Růžička. Fotoarchiv AOPK ČR

Bentopelagická ryba upřednostňující čisté vody - slepá ramena a tůň v záplavovém území řek, jezírka, rybníky, zavodňovací kanály či pískovny – ideálně s měkkým dnem a dostatkem ponořené vegetace. Mladé ryby žijí ve velkých hejnech zdržujících se většinou u břehu v malé hloubce. Dospělí žijí většinou v menších skupinkách ve vegetaci u dna. Živí se hmyzem, korýši, plži, jikrami jiných ryb či přímo drobnými rybkami. Pohlavní dospělost v 1 – 2 letech, hnízda (mělké jamky 10 – 40 cm) buduje samec, následně chrání jikry i plůdek, unikající jedince nosí v tlamě zpět. U hnízda je agresivní i na větší ryby. Slunečnice se dožívá v přírodě cca 9 let, v zajetí až dvanácti.

Možnosti záměny: Jednoznačně poznatelný druh oproti našim domácím druhům. Nejpodobnější jsou další druhy rodu slunečnice, ty se však u nás vůbec nevyskytují. Slunečnice velkoploutvá, nebo též obecná (*Lepomis macrochirus*), v Severní Americe jeden z nejméně lovených druhů ryb, ve zbytku světa též invazní, má též černou skvrnu na skřelích. Na rozdíl od s. pestré však není zakončena červenou (oranžovou) poloměsíčitou skvrnou.

Obr. 5 Slunečnice velkoploutvá. Foto: Mike Cline

Riziko: Potravní konkurent domácích druhů ryb s obdobnými ekologickými nároky. Predací může snižovat početnost některých skupin živočichů. Pro rybáře nežádoucí až škodlivý druh.

Likvidace: Základem je prevence – nevypouštět na nové lokality. Přímým odlovem se z místa neodstraní, z regulovatelných vodních těles lze odstranit vypuštěním vody a ponecháním k vyschnutí. V introdukovaných oblastech nemá slunečnice mnoho predátorů, populační hustota je však regulována kanibalismem. Z toho důvodu jsou zatím evropské populace slunečnice sice stabilní, ale relativně málo početné.

Zdroje:

- Baruš V., Oliva O. 1995. Míhulovci a ryby (2), Fauna ČR a SR, Academia Praha, 698 pp.
Hanel L., Lusk S. 2005. Ryby a míhule České republiky. Rozšíření a ochrana, ČSOP Vlašim, 448 pp.
Mlíkovský J., Stýblo P., eds., 2006. Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR, ČSOP Praha, 496 pp.
Ondračková M. 2010. Slunečnice pestrá a její ektoparaziti v Evropě. Živa 5/2010: 233 – 235.
<https://abinvasives.ca/wp-content/uploads/2018/05/FS-Pumpkinseed.pdf>
<https://www.cabi.org/isc/datasheet/77080>